

HALT!

In deze rubriek bespreekt de juridische dienst van de federale politie een juridisch vraagstuk of rechtspraak waarin een courante politiepraktijk centraal staat. Deze keer over het trekken van een wapen.

De feiten

Op 21 maart 2005 begeven diensten van de lokale politie zich naar een handelszaak, om er de naleving van de arbeidswetgeving te controleren. Drie personen zijn daar aan het werk, van wie er één, bij het zien van de politie, op de vlucht slaat. Hij wordt onmiddellijk door één van de politie-inspecteurs achternagezeten. Die volgt de betrokkene in eerste instantie al lopend, waarna hij hem kan inhalen per fiets. De inspecteur maant aan om te stoppen. Tevergeefs. Wanneer hij naast de betrokkene rijdt, trekt de inspecteur zijn vuurwapen. De betrokkene ziet het wapen, staakt onmiddellijk het rennen en geeft gevolg aan de bevelen van de inspecteur.

De uitspraak van de rechter

- De betrokkene werd gevat door het gebruik van onrechtmatig geweld.
- Aangezien het gedrag van de vluchtende persoon niet bedreigend of gevaarlijk was voor de inspecteur of derden en niet beantwoordt aan één van de in artikel 38 WPA opgenomen hypothesen, is het trekken van het wapen onverantwoord ten aanzien van artikel 38 WPA. De rechter stelt dus het trekken van een wapen gelijk met het effectief gebruik van het wapen.
- Bovendien voldoet het gebruikte geweld niet aan het proportionaliteits- en subsidiariteitsprincipe, vooropgesteld door art. 37 WPA.
- De inspecteur had in plaats van zijn wapen te trekken, de achtervolging kunnen doorzetten tot hij bijstand kreeg van zijn collega's of totdat de vluchtende persoon was uitgeput.
- Het trekken van een wapen is niet redelijk noch in verhouding tot het beoogde doel.

NB: Op 3 november 2005 werd tegen dit vonnis hoger beroep aangetekend. Dit hoger beroep komt in principe voor in maart 2007.

Analyse juridische dienst (DSJ)

- Het effectief gebruik van het dienstwapen zou nooit kunnen worden gerechtvaardigd aangezien de beschreven situatie inderdaad niet beantwoordt aan een van de hypothesen van artikel 38 WPA. Dit geldt echter ook niet voor het trekken van het wapen dat, in tegenstelling tot wat in Nederland het geval is, in België niet wordt gelijkgesteld met het gebruik van het wapen. Talrijke situaties rechtvaardigen het trekken van het wapen, met het oog op de veiligheid of een ontradingseffect. Het gaat evenwel om een dwangmaatregel die aan de voorwaarden van artikel 37 WPA is onderworpen. Deze voorwaarden moeten in casu worden geverifieerd.
- Het nagestreefde doel, namelijk de identificatie van de weglappende persoon, is wettig. Op basis van art. 34, §1 WPA kunnen politieambtenaren de identiteit van iedere persoon controleren van wie zij, op grond van zijn gedragingen, van materiële aanwijzingen of van omstandigheden van tijd of plaats, redelijke gronden hebben om te denken dat hij wordt opgespoord of heeft gepoogd of zich voorbereidt om een misdrijf te plegen of de openbare orde te verstoren.
- De analyse van de mogelijke hypothesen van handelen van de politie t.o.v. een vluchtende persoon toont aan dat de reactie van de inspecteur zowel subsidiair als proportioneel was:

■ **een einde maken aan de vlucht door het gebruiken van geweld:** deze handeling impliceert noodzakelijkerwijze het *fysiek tegenhouden* van de persoon door bijvoorbeeld hem vast te grijpen of hem met de arm, het been of in casu de fiets omver te duwen. Dit houdt een schending van de fysieke integriteit van de vluchtende persoon in;

■ **versterking afwachten:** voor zover de betrokken politieambtenaar in het bezit was van de nodige radiomiddelen om versterking op te roepen, moest de ter plaatse gekomen versterking eveneens terugvallen op het gebruik van geweld om de vluchtende persoon tegen te houden. Ook hier moet dus *fysiek geweld* worden gebruikt;

■ **uitputting afwachten:** het gaat hier om het opzettelijk achtervolgen van de persoon tot deze van uitputting halt houdt. Dit is weinig verantwoord, gelet op het mogelijk gevaar voor *fysieke overbelasting* en al de gevolgen vandien, maar ook niet verantwoord omdat het gevaar voor derden hierdoor niet wordt vermeden;

■ **trekken van een wapen:** het trekken van het wapen, zonder dit effectief te gebruiken en met inachtneming van de veiligheidsmaatregelen m.b.t. het hanteren van een wapen, houdt slechts een bedreiging in (*moreel geweld* versus fysiek geweld) en tast de fysieke integriteit van betrokkene niet aan. Deze oplossing is, ons inziens, de meest proportionele ten opzichte van de beschermde waarden, zijnde het recht op leven en fysieke integriteit.

Besluit

Het trekken van het wapen door een politieambtenaar om fysiek geweld te vermijden bij het tot staan brengen van een vluchtende persoon, doorstaat wel degelijk de drievoudige test inzake wettigheid, subsidiariteit en proportionaliteit.

In dezelfde gedachtegang zijn de volgende toestanden evenmin strijdig met de bepalingen van artikel 38 WPA:

- het ter hand nemen van het wapen bij benadering van een woning, een bedrijf, in navolging van een al dan niet stil alarm (met het oog op de individuele bescherming);
- het ter hand nemen van een wapen in het raam van FIPA-controles (machinepistool) of andere opdrachten (ambassades, koninklijke paleizen bij bijzondere opdrachten) (met het oog op de bescherming en/of een ontradingseffect).